

Foneria Trullàs / Can Trullàs

Granollers

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Carrers de Sant Josep, Sant Jaume, Anníbal i Princesa.
Emplaçament Zona d'eixample de Granollers. Sector nord
Alçada: 142

Coordenades:

Latitud: 41.607532049207
Longitud: 2.2851186990738
UTM Est (X): 440433
UTM Nord (Y): 4606449

Classificació

Número de fitxa 08096 - 296
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Antic Romà Medieval
Segle II dC. - XIV
Autoria de l'element: Desconeguda
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Les restes estructurals del jaciment foren destruïdes amb la nova urbanització del sector.
Protecció Legal
Tipus de protecció: BPU
Observacions protecció: Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic i Arqueològic de Granollers. Àrea arqueològica núm. 27. Protecció de tipus VIII: Àrees arqueològiques.
Data aprovació: dc., 15/10/2003 - 12:00
Número inventari CCAA 1954
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Altres

Titularitat	Privada
Titular:	Diversos propietaris
Fitxes associades:	
	Carrer de la Verge de Núria
	Carrer de la Verge de Núria I
	Carrer de la Verge de Núria II
	Convent de les Josefines / Carrer de Pompeu Fabra
Autoria de la fitxa	ARQUEOCIÈNCIA - J. M. Huélamo
Data de registre de la fitxa:	ds., 01/12/2001 - 01:00
Autoria de la darrera revisió:	Jordi Piñero Subirana
Data de la darrera revisió:	dc., 22/05/2024 - 11:52

Descripció

Jaciment d'època romana on s'hi ha identificat part d'una necròpolis (que forma part de l'anomenada Necròpolis Oest) i una àrea rústica de la vil·la romana de Granollers. En època medieval i moderna el lloc era una zona de conreu per on hi passava un camí empedrat. Més endavant, en aquest solar s'hi va construir la foneria Trullàs, i més antigament hi havia hagut la casa de can Passaserres. Actualment hi ha una plaça pública i un gran bloc de pisos. Seguint l'Atles d'Arqueologia Urbana de Granollers, l'evolució del jaciment per èpoques seria el següent.

Època romana. S'hi va establir una necròpolis que es trobava a l'oest de la vil·la romana de Granollers. L'anomenada zona A del jaciment correspon a aquest conjunt funerari, utilitzat des del segon quart del segle II dC fins a mitjan del segle III dC. Sembla que l'eix vertebrador seria una possible via romana que en marcaria el límit nord-occidental. Tanmateix, aquesta via no s'ha pogut identificar. Sí que va aparèixer un camí empedrat, però d'època medieval. Cal dir que al nord d'aquest jaciment (a l'altra banda del carrer de Sant Josep) també hi ha tombes de la necròpolis, però en aquest cas són menys conegudes i de datació més incerta.

La necròpolis de can Trullàs és la millor coneguda de Granollers. Hi coexistien dos tipus de ritus funeraris, un d'inhumació i un altre d'incineració associat a enterraments d'animals. Una interpretació proposada per la responsable de l'excavació, Montserrat Tenas, sosté que en realitat hi havia dos sectors diferenciats: una necròpolis d'inhumació que ocupava uns 350 m² i un sector ocupat per una sèrie de fosses d'ofrenes que estaven relacionades amb els enterraments, de les quals es van extreure gerres amb restes òssies fragmentàries d'animals (Tenas 1991-92). Els enterraments es localitzen en cinc agrupacions diferents. En total es van documentar 21 tombes i les restes òssies d'almenys 24 individus, incloent-hi infants. Es tracta sempre de tombes senzilles i humils, fetes amb *tegula* i fossa simple, possiblement dels servents de la vil·la.

Segons Tenas, la necròpolis tenia un espai reservat per a un tipus molt particular d'inhumacions de nadons i ofrenes de diversos tipus. Concretament, es parla d'una hipotètica fossa d'ofrenes que indicaria alguna mena de ritual amb gerres que contenien restes d'aliments i, a part, ofrenes d'animals sencers; concretament, diversos cavalls que es trobaven en una fossa. Aquesta interpretació, ha estat qüestionada en alguns aspectes, ja que no es coneixen exemples similars i que siguin equiparables al cas de Granollers, on el que trobem és una necròpolis romana de tombes humils. Una explicació alternativa seria que els cavalls es van enterrar a la fossa per evitar malalties contagioses. Aquesta interpretació no nega l'existència de rituals funeraris específics i de gran interès en la necròpolis de can Trullàs. Per exemple, la troballa de gerres ceràmiques amb restes òssies d'animals podria indicar clarament la pràctica d'àpats funeraris

relacionats amb la porca praesentanea, o potser amb la cena nouemdiales i, fins i tot, amb els Parentalia, tal com indica la mateixa Montserrat Tenas. Altres restes òssies, en canvi, semblen correspondre més aviat a un abocador. Així mateix, també s'han identificat inequívocament restes que indiquen rituals de libacions.

També d'època romana és el conjunt format per un forn i una plataforma de combustió més un dipòsit hidràulic de planta rectangular. Tenas ho interpreta com a part integrant del conjunt funerari, on s'hi haurien fet rituals mortuoris específics. Segons això, el forn seria l'*ustrinum* i el dipòsit rectangular el "*lauatio*". Aquesta hipòtesi també planteja alguns problemes. Alguns autors consideren que els forns i la cisterna de la zona A de Can Trullàs estarien associats a un camp de sitges que es troba proper; és a dir, que s'integrarien a la *pars rustica* de la vil·la com a àrea d'emmagatzematge.

Aquestes sitges es troben a l'anomenada zona B del jaciment, la més propera a l'actual edifici del Sindicat Agrícola, una àrea on també s'hi va trobar un forn senzill, probablement per coure pa.

Finalment, en l'anomenada zona C es va documentar una àrea amb tres forns més, localitzats prop del camí empedrat, un dels quals era un forn de calç.

Ja corresponent a època medieval, a la zona C s'hi va documentar una via o camí empedrat, pavimentat amb còdols. Aquesta via connectaria Sabadell i el centre antic de Granollers. S'hauria construït al segle XIV i hauria estat en funcionament fins a començaments del segle XX. Entre els segles XVI i XVIII, però, el camí va ser totalment cobert i posteriorment es va recuperar i aprofitar de nou. Era conegut com el camí de la Riera. Tal com hem dit, s'ha suposat que sota aquest camí medieval hi havia una via romana, de la qual, però, no se n'ha pogut identificar cap testimoni. Molt a prop del camí es van trobar els fonaments de la casa de Can Passaserres.

Observacions:

Les primeres notícies arqueològiques en aquest jaciment es remunten als anys 1943 i 1944, quan s'hi van documentar restes d'un enterrament de teula i dues gerres. Amb motiu de la construcció de les oficines de la foneria, l'any 1945 Salvador Llobet va documentar una tomba. El 1953 la construcció d'un dipòsit de fuel-oil va permetre a Josep Estrada documentar noves restes funeràries, un forn i materials diversos.

L'any 1990 la foneria Trullàs fou enderrocada i al solar s'hi va fer la urbanització actual. Això motivà un seguit de campanyes arqueològiques. Els anys 1990, 1991 i 1993 s'hi van portar a terme excavacions d'urgència, primer sota la direcció de Montserrat Tenas i posteriorment d'altres. El 1998 i 2002 intervencions preventives.

El 1990 la Direcció General de Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya autoritzà l'edificació del solar amb la condició de traslladar i muntar la "*lavatio*" romana al futur espai públic annex a l'edifici.

Història

El nucli de Granollers es troba en una cruïlla de dos camins d'època romana: el de Barcelona a Vic i el de Mataró a Caldes. A dalt d'un petit turó amb vistes al riu Congost s'hi va formar un petit nucli que al segle I dC es va convertir en una luxosa vil·la romana. Constava d'una zona residencial per als propietaris (*pars urbana*), una zona on vivien els servents (*pars rustica*) i una zona d'emmagatzematge i de producció de vi i oli (*pars fructuaria*). La *pars urbana* tenia un ampli peristil i incloïa uns banys termals ricament decorats. La *pars rustica* s'estructurava al voltant d'un pati porticat. En la part fructuària hi havia espais amb sitges o

forns per elaborar àmfors o dolia. La vil·la estava molt orientada a la producció vitivinícola. El seu propietari devia ser d'una família d'alt estatus, probablement d'origen itàlic. S'ha relacionat amb la família Licínia (Luci Licini). La vil·la alt imperial de Granollers va tenir una vida relativament curta, ja que a la primera meitat del segle III algunes parts foren destruïdes o reutilitzades. El lloc, però, va continuar habitat fins als segles VI i VII, i en època medieval fou el nucli on va sorgir la vila de Granollers, a redós de l'església i del mercat.

A l'entorn de la vil·la romana hi havia diverses zones d'enterrament o necròpolis. La més ben coneguda és l'anomenada Necròpolis Oest (a la zona de can Trullàs). Entorn del camí que anava cap a Vic (actual carrer de Catalunya) hi havia la Necròpolis nord, possiblement d'època ja tard romana.

Bibliografia

AUTORS DIVERSOS (2004). *Atles d'arqueologia urbana de Granollers*. Atles d'arqueologia urbana de Catalunya, volum 1. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura.

AUTORS DIVERSOS (2022). *In illo tempore. Granollers en època romana*. Museu de Granollers, Granollers.

A. A. M. G. (s.d.). Llistat del Pla d'Arqueologia Urbana de Granollers, Granollers, Àrea d'Arqueologia del Museu de Granollers.

ESTRADA I GARRIGA, Josep (1955b). "Necrópolis romanas en Granollers", a *Estudios: Revista de la F.E.M.*, Núm. 2, Barcelona.

ESTRADA I GARRIGA, Josep (1993). *Granollers a l'antiguitat*, Granollers, Tarafa, Editora de Publicacions, S.L.

ESTRADA I GARRIGA, Josep; VILLARONGA, Leandre (1967). "La monetal y el hallazgo de Cánoves (Barcelona)", a Barcelona, *Separata de la revista Ampurias*, Vol. XXVIII, Instituto de Prehistoria y Arqueología, Diputación de Barcelona.

INVENTARI (1997). *Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya. Carta Arqueològica*. Vallès Oriental. Granollers, Barcelona, Generalitat de Catalunya, exemplar mecanografiat, actualització 1997.

LLOBET, Salvador (1951). *Granollers, estudio geográfico e histórico*, Granollers, Ed. Alpina.

MUSEU DE GRANOLLERS (1991). *Tombes i ofrenes. Les troballes arqueològiques de can Trullàs*, Granollers, Ajuntament de Granollers.

TENAS, Montserrat (1992). *L'aplicació de mètodes d'excavació prehistòrica a un jaciment clàssic. La necròpoli romana de can Trullàs*, Bellaterra, Treball inèdit presentat a la U.A.B.

TENAS, Montserrat (1993). "El conjunt funerari de can Trullàs (Granollers, Vallès Oriental)", a *Tribuna d'Arqueologia 1991-1992*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, pp. 65-78.

TENAS BUSQUETS, M. (1999). "El nucli romà de Granollers: l'aportació de les restes funeràries", a *IX Memorial Joan Camps*, Associació Cultural de Granollers.

VILA BONAMUSA, Lluís (2001). *Pla especial de protecció del Patrimoni Històric-Arquitectònic de Granollers*. Patrimoni arqueològic. Granollers. Document administratiu.

Enllaços d'interès:

[Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya. Carta Arqueològica](#)

